

FÖRSLAG TILL FÖRORDNING

ANGÅENDE

RÄTT ATT HOS STATSKONTORET ERHÅLLA UPPLYSNING
I FRÅGA OM SKYLDIGHET ATT UTGÖRA STÄMPELAFGIFT

AFGIFVET DEN 31 DECEMBER 1910

AF

DÄRTILL FÖRORDNADE KOMMITTERADE

STOCKHOLM 1911
ISAAC MARCUS' BOKTR.-AKTIEBOLAG

Till

Herr Statsrådet och Chefen för Kungl. Finansdepartementet.

I det uppdrag, som, på grund af nådigt bemyndigande den 14 maj 1910, lämnats undertecknade kommitterade, ingår bland annat att uppgöra förslag till ordning, hvarigenom bindande förhandsupplysningar rörande stämpelskyldigheten i förekommande fall må kunna lämnas allmänheten, och få kommitterade till fullgörande af denna del utaf sitt uppdrag härmed öfverlämna *Förslag till förordning angående rätt att hos statskontoret erhålla upplysning i fråga om skyldighet att utgöra stämpelafgift.*

Beträffande denna fråga anförde Herr Statsrådet i sitt anförande till statsrådsprotokollet nämnda den 14 maj 1910 följande.

»Under de senare åren, då stämpelbeskattningen vunnit en större utveckling och utsträckts att mera direkt beröra näringslivets skilda grenar, har saknaden af en offentlig myndighet med rätt och skyldighet att lämna bindande upplysningar i stämpelbeskattningsärenden blifvit alltmera kännbar. Oupphörligen har under hand till finansdepartementet riktats förfrågningar i afseende å tolkningen af stämpelskattebestämmelser, särskildt beträffande stadganden rörande fond- och emissionsstämplarna. Äfven om i de fall, där svar på dessa förfrågningar med vederbörlig reservation lämnats, de, hvilka framställt frågorna, följt lämnade råd och anvisningar, äro som bekant vederbörande icke därigenom skyddade mot efterräkningar. En fullt tillförlitlig tolkning af ifrågasvarande bestämmelser torde nämligen för närvarande icke kunna vinnas annorledes än i domstolsväg, d. v. s. genom vägledande beslut i mål angående underlåten eller felaktig stämpelbeläggning. Det synes

emellertid vara en billig fordran, att de stämpelpliktiga må kunna genom statens omedelbara medverkan erhålla tillfyllestgörande upplysningar rörande skyldigheten i fråga om stämpelplikt i förekommande fall. Den myndighet, som vore närmast att lämna dylika upplysningar, torde väl vara statskontoret.

Ett förfarande af nu angifvet slag är för öfrigt icke främmande för den svenska administrationen. Jag tillåter mig i sådant afseende att erinra om tullbehandlings- och upplysningsbyrån inom generaltullstyrelsen. Därmed vill jag dock icke hafva på förhand uppställt organisationen af upplysningsförfarandet i generaltullstyrelsen såsom mönster för en motsvarande organisation inom statskontoret eller annat för ändamålet lämpligt ämbetsverk. Upplysningsförfarandet rörande stämpelskyldigheten torde nämligen sannolikt icke kräfva sin särskilda afdelning inom statskontoret, om upplysningsförfarandet förlades dit, och torde förty ställa sig långt billigare i jämförelse med upplysningsförfarandet i generaltullstyrelsen.»

Det behof af upplysningar om stämpelpliktens omfattning i särskilda fall, som hos allmänheten gör sig gällande, torde, på sätt Herr Statsrådet antydt, hufvudsakligen framträda vid tillämpningen af stadgandena rörande fond- och emissionsstämplarna, men äfven åtminstone i vissa fall göra sig gällande vid den stämpelbeläggning af enskilda handlingar i öfrigt, som likaledes är helt och hållet öfverlämnad åt de stämpelpliktiges egen åtgärd. Däremot torde något sådant behof knappast vara för handen, när stämpelbeläggningen skall verkställas af statsmyndighet eller under sådan myndighets direkta tillsyn. Visserligen kan det icke förnekas, att stämpelbeläggningen af t. ex. en bouppteckning i många fall kan erbjuda afsevärda svårigheter och gifva anledning till vidt skilda meningar vid stämpelafgiftens beräkande. Denna svårighet verkar emellertid till olägenhet icke så mycket för den enskilda parten som för vederbörande domstol, till hvilken handlingen skall ingifvas och som har att tillse, att den blir behörigen stämpelbelagd. Afsikten med den ifrågasatta anordningen med förhandsupplysningar torde, enligt kommitterades förmenande, emellertid icke vara att skapa en institution för myndigheternas upplysande. Uppgiften att lämna bindande upplysningar om stämpelplikten med afseende å bouppteckningar och öfriga handlingar, som tillhöra de s. k. småprotokollen, kan dessutom näppeligen, om man afser att erhålla på sakkunskap och erfarenhet grundade upplysningar, anförtros åt

något förefintligt ämbetsverk. De centrala ämbetsverken hafva icke tillgång till den för bedömandet af mer eller mindre invecklade spörsmål af juridisk natur behöfliga sakkunskapen och erfarenheten, och ett upplysningsförfarande, som skall omfatta stämpelafgiften för boupp-teckningar och öfriga till småprotokollen hörande handlingar, torde icke lämpligen kunna öfverlämnas åt något af dessa ämbetsverk. Den för bedömandet af sådana spörsmål erforderliga sakkunskap och erfarenhet kan endast påräknas hos domstolarna. Det synes emellertid uppenbart, att de ifrågasatta upplysningarna, därest de skola grundas på ett enhetligt system och vara ägnade att blifva vägledande för tillämpningen af gällande bestämmelser, böra lämnas af ett för hela riket gemensamt upplysningsinstitut, hvarjämte det torde få anses såsom en nödvändig förutsättning för det åsyftade ändamålets vinnande, att de gifna upplysningarna omedelbart och utan pröfning af högre instans skola äga vitsord gentemot statsverket. Det torde då ligga i sakens natur, att upplysningsförfarandet icke kan anförtros åt underdomstolarna. Hvad åter beträffar hofrätterna och högsta domstolen, äro de icke så organiserade, att de kunna betungas med bestyr af här ifrågavarande beskaffenhet. En utväg vore visserligen att anförtro uppdraget åt en särskild tjänsteman hos någon af hofrätterna, exempelvis åt advokatfiskalen i Svea hofrätt, men det bjuder onekligen emot att öfverlämna en så makt-påliggande och ansvarsfull pröfning, som upplysningsförfarandet innebär, åt en enda tjänstemans slutliga afgörande. Det lär nämligen kunna antagas, att till denne tjänstemans afgörande skulle hänskjutas just de svåraste frågorna, om hvilkas besvarande meningarna vore i särskildt hög grad delade, och det torde vara förklarligt, om han i sådan situation och med känsla af det stora ansvar, som hvilade på honom, skulle finna sig nödsakad att i tvifvelaktiga fall uttala sig för den stämpelafgift, som vore för statsverket förmånligast, för att icke riskera, att staten genom hans förvällande orsakades förlust, hvarför i vidrigaste fall ersättningsskyldighet kunde träffa honom. Ett upplysningsförfarande af sådan art vore emellertid icke önskvärdt och kommitterade vilja för sin del icke föreslå en anordning, som är så litet tilltalande.

Då behovet af en särskild ordning för meddelande af upplysningar angående stämpelplikten för handlingar af här omförmäld beskaffenhet icke heller synes vara så kännbart, att för dess tillfredsställande bildandet af ett nytt ämbetsverk eller en särskild afdelning i något existerande ämbetsverk rimligen kan ifrågasättas, hafva kommitterade funnit sig böra föreslå, att sådana enskilda handlingar, hvilka vid

ingifvandet till domstol skola fördes med stämpel, ej falla under den lagstiftning, som här är i fråga.

Att statsmyndigheternas expeditioner äfvenledes ligga utom ramen för denna lagstiftning, torde vara själfklart.

Beträffande öfriga *enskilda* handlingar, som enligt gällande stämpelförfattningar äro underkastade stämpelafgift, torde man kunna säga, att i det stora flertalet fall bestämmelserna om deras stämpelplikt äro synnerligen lättfattliga och sällan torde gifva anledning till någon tvekan om beloppet af den stämpelafgift, hvaraf de skola träffas. Emellertid torde det, på sätt Herr Statsrådet antydt och jämväl af kommitterade ofvan framhållits, i vissa fall vara önskvärdt, att tillfälle beredes den stämpelpliktige att på förhand erhålla upplysningar om stämpelpliktens omfattning. Visserligen är enligt bestämmelserna i 33 § af gällande stämpelförordning, hvilka bestämmelser i oförändradt skick införts i 28 § af det af kommitterade den 15 i denna månad afgifna förslaget till ny stämpelförordning, en hvar berättigad att af stämpelförsäljningsman utan ersättning erhålla upplysning om det stämpelbelopp, som erfordras för en viss handling, men den upplysning, som sålunda kan erhållas, har icke bindande verkan och fyller sålunda icke det kraf, som enligt Herr Statsrådets förut anförda uttalande till statsrådsprotokollet i detta afseende bör ställas på de upplysningar i fråga om stämpelplikten, hvilka i förekommande fall böra lämnas allmänheten. Att tillerkänna stämpelförsäljningsmännens upplysningar bindande verkan torde åter, med hänsyn till den ordning som gäller för försäljningsmännens antagande, icke vara tillrådligt.

Den myndighet, som närmast kunde vara skickad att tillhandagå allmänheten med de ifrågasatta upplysningarna angående omfattningen af den stämpelplikt, som påhvilat enskilda handlingar, hvilkas stämpelbeläggning icke direkt öfvervakas af domstol, synes, på sätt Herr Statsrådet jämväl antydt, vara statskontoret, som sedan äldre tider haft till uppgift, bland annat, att handlägga ärenden angående stämpelväsendet. Ämbetsverkets sammansättning och den sakkunskap och erfarenhet på förevarande område, som hos detsamma torde kunna förutsättas, skapa garantier för en samvetsgrann och riktig pröfning af de frågor, som hänskjutas till dess bedömande. Och endast under förutsättning af sådana garantier synes staten böra till slutligt afgörande af en enda instans öfverlämna frågor af den finansiellt betydande omfattning, som här är i fråga.

Vissa af de handlingar, beträffande hvilkas stämpelbeläggning all-

mänheten ansetts böra komma i tillfälle att på förhand förskaffa sig upplysningar, nämligen aktie- och lottbref, skola, jämte obligationer, enligt 27 § i ofvanberörda af kommitterade afgifna förslag till ny stämpelförordning för framtiden åsättas stämpel genom statskontorets försorg, och det torde, under förutsättning att nämnda förslag vinner godkännande, kunna antagas, att behovet af förhandsupplysningar beträffande dessa handlingars stämpelplikt icke blir synnerligen kännbart. Det har emellertid icke ansetts lämpligt att af sådan anledning särskildt undantaga denna grupp af handlingar, utan hafva kommitterade ansett rättigheten att erhålla bindande förhandsupplysningar i den ordning författningsförslaget angifver böra gälla för alla enskilda handlingar med förut omförmäldt undantag beträffande handlingar, öfver hvilkas stämpelbeläggning det åligger vederbörande domstol att öfva tillsyn. Därutöfver afser det föreslagna upplysningsförfarandet äfven den stämpelafgift, som enligt särskilda författningar utgöres dels för spelkort, dels för försäljning af punsch, arrak och rom, en omfattning, som, om än icke påkallad af något kännbart behof, kan hafva samma berättigande som det medgifna upplysningsförfarandet beträffande vissa bland hithörande enskilda handlingar, hvilkas stämpelplikt utan svårighet kan bedömas af den stämpelpliktige själf.

Såsom Herr Statsrådet erinrat, är ett förfarande af här ifrågasvarande slag icke främmande för den svenska administrationen, i det att en särskild tullbehandlings- och upplysningsbyrå sedan någon tid tillbaka finnes inrättad inom generaltullstyrelsen med uppgift att på anmodan tillhandagå allmänheten med för statsverket bindande förhandsupplysningar angående beloppet af den tullafgift, som en viss, för import afsedd vara är underkastad. Bedömandet häraf kan vålla svårighet särskildt af den anledningen, att detsamma i många fall måste föregås af en teknisk undersökning rörande varans beskaffenhet, en undersökning som blir afgörande för dess hänförande under den ena eller den andra varurubriken. De upplysningar, som i detta hänseende kunna lämnas den intresserade importören, äro för honom af stor betydelse, då de dels kunna tillförsäkra honom en snabbare tullbehandling, dels sätta honom i tillfälle att med relativ trygghet uppgöra leveransafstal äfven för en lång tid framåt. I dessa upplysningars natur ligger jämväl, att de hafva giltighet för en tid framåt, i hvad de afse tullbehandlingen af den vara, för hvilken upplysningen söktes.

De upplysningar, som gifvas angående stämpelbeläggnings af en viss handling, kunna gifvetvis hafva bindande verkan endast i afseende

å det konkreta fall upplysningen afser. Stämpelplikten i särskilda fall är hufvudsakligen beroende af de särskilda omständigheter, som föreligga i hvarje fall och som i regel icke kunna generellt bedömas utan måste blifva föremål för pröfning i det individuellt bestämda fallet. Denna åtskillnad med afseende å de lämnade upplysningarnas betydelse, allteftersom de afse en stämpelpiktig handling eller en tullpiktig vara, betingar ock olika bestämmelser om själfva upplysningsförfarandet och har bland annat medfört, att åtskilliga af de stadganden, som reglera upplysningsförfarandet i generaltullstyrelsen, ansetts icke böra upptagas i nu föreliggande förslag.

De tre paragrafer, som förslaget innehåller, meddela emellertid, enligt kommitterades uppfattning, alla de bestämmelser, som för upplysningsförfarandets anordnande kunna vara erforderliga. Måhända torde för författningens tillämpning något tillägg behövas till den för statskontoret gällande instruktionen. I nämnda afseende bör statskontoret lämpligen kunna afgifva förslag till erforderliga bestämmelser.

Den föreslagna anordningen är icke af synnerligen genomgripande art och torde icke komma att vålla statskontoret någon nämnvärd ökning i dess göromål. Huruvida vid en fortsatt utvidgning af stämpelbeskattningen allmänhetens behof af förhandsupplysningar kan blifva af större omfattning, låter sig för närvarande icke afgöra, utan lär väl blifva beroende af de nya stämpelafgifternas beskaffenhet och de blifvande bestämmelsernas affattning. Emellertid torde det böra erinras, att något större behof af förhandsupplysningar icke synes hafva gjort sig gällande i utlandet, icke ens i de länder, där stämpelbeskattningen är af väsentligt större betydelse än hos oss. Af den utredning angående utländsk stämpellagstiftning, som lämnats i statskontorets den 31 december 1908 afgifna underdåniga utlåtande angående sättet för verkställande af stämpelbeläggning af stämpelpiktiga handlingar och kontrollen därå, hafva kommitterade inhämtat, att en procedur för meddelande af officiellt yttrande rörande den stämpelafgift, som erfordras till en viss handling, endast finnes införd i England. Där gäller, att, om någon vill erhålla sådant yttrande beträffande en utfärdad handling, vare sig handlingen redan är försedd med stämpel eller ej, äger han vända sig till »the Commissioners of Inland Revenue», som lämna besked i ärendet, hvar efter handlingen förses, om den är stämplad till det såsom riktigt ansedda beloppet, eller i annat fall, sedan detta ägt rum, med en särskild

stämpel (*adjudication stamp*), utmärkande att handlingen är behörigen stämpelbelagd.

De särskilda bestämmelserna i kommitterades förslag synas icke erfordra någon närmare motivering.

Stockholm den 31 december 1910.

HANS WACHTMEISTER.

CARL EM. BENGTSSON.

OTTO V. LANDÉN.

LOUIS LJUNGBERG.

ERIK RÖING.

Förslag

till

förordning angående rätt att hos statskontoret erhålla upplysning i fråga om skyldighet att utgöra stämpelafgift.

1 §.

Önskar någon på förhand vinna upplysning, huruvida eller med hvilket belopp i visst fall stämpelafgift skall utgå enligt gällande författningar angående stämpelafgifter, äge han hos statskontoret erhålla dylik upplysning, utom hvad angår dels sådana enskilda handlingar, hvilka vid ingifvandet till domstol skola föras med stämpel, dels ock statsmyndigheternas expeditioner.

Af statskontoret meddelad upplysning är för statsverket bindande.

2 §.

Upplysning, som i 1 § afses, sökes skriftligen; och skall ansökningsen, då den icke åtföljes af handling, i hufvudskrift eller afskrift, hvars stämpelbeläggning är i fråga, innehålla alla de uppgifter, som erfordras för den sökta upplysningens meddelande.

Kan upplysning icke meddelas, skall anledningen därtill angifvas.

3 §.

Mot meddelad upplysning må klagan icke föras, sökande dock obetaget att efter erläggande af stämpelafgift i enlighet med den meddelade upplysningen i föreskrifven ordning söka restitution af hvad för mycket kan hafva erlagts.
